

Τα γεφύρια της Θεσπρωτίας

Ιανουάριος 2004

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσπρωτίας, σε συνεργασία με το Κέντρο Μελέτης Πέτρινων Γεφυριών (ΚΕΜΕΠΕΓ) και το Κέντρο Ιστορικών Μελετών Θεσπρωτίας (ΚΙ.ΜΕ.ΘΕ) με την ευκαιρία της παρουσίασης του ημερολογίου της του 2004 οργάνωσε εκδήλωση την Τρίτη 30 Δεκέμβρη 2003 στο ΠΑΝΘΕΟ με συντονίστρια την πρόεδρο της Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Προβολής, Νομαρχιακή Σύμβουλο κα Μπραϊμη- Μπότση Σταυρούλα.

Το στίγμα της εκδήλωσης έδωσε ο Νομάρχης κ. Ηλίας Λιάκος, ότι δηλαδή η Ν.Α. φιλοδοξεί σε συνεργασία με όλους τους φορείς να προχωρήσει στην παραπέρα διάσωση, διατήρηση και ανάδειξη των πέτρινων γεφυριών, όπως και κάθε πολιτιστικού και πολιτισμικού αρχείου. Η αναφορά στα γεφύρια έγινε από το μέλος του ΚΙΜΕΘΕ την Αρχαιολόγο δ. Γκάνια Χριστίνα. Ο προϊστάμενος της Δ/σης Πολιτισμού κ. Τζοβάρας Γεώργιος διάβασε ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Βασίλη Γκουραγιάννη με τίτλο "Χρόνια Μουσική".

Τέλος ο πρόεδρος του ΚΙΜΕΘΕ κ. Πασιάκος Μιχάλης επιμελήθηκε ταινία με θέμα το πρόσφατο-κατά τη Θεομηνία στις 19/10- γκρεμισμένο γεφύρι του Ντάλα. Στην μουσική που ακούγονταν κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης εξέχουσα θέση είχε το τραγούδι "Γεφύρι" σε στίχους του συμπατριώτη Μιχάλη Γκανά. μελοποιημένο από τον Ν. Ξυδάκη.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ κ. ΛΙΑΚΟΥ "ΠΕΤΡΟΓΕΦΥΡΑ ΤΗΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ"

Σπαρμένα στη γη της Θεσπρωτίας βρίσκονται δεκάδες πετρογέφυρα, άλλα γκρεμισμένα σήμερα κι άλλα που υψώνουν περήφανα το ανάστημά τους στο χρόνο. Μονότοξα η πολύτοξα, με ξύλινο ζεύγμα η υδατογέφυρες, δείχνουν όλα τη φοβερή πάλη του ανθρώπου να δαμάσει τις δυνάμεις της φύσης.

Από τις ρεματιές της Μουργκάνας ως τον Καλαμά κι από κεί ως τα ορμητικά νερά του Αχέροντα, οι προγονοί μας έστησαν με θυσίες και με μεράκι τα τρόπαια του πολιτισμού τους. Στο χάρτη που ακολουθεί, εμφανίζεται η θέση και το είδος όλων των γεφυριών που καταφέραμε να καταγράψουμε μέχρι σήμερα, έστω κι αν τα ίχνη τους έχουν χαθεί. Εμειναν στη μνήμη του λαού σαν σημαντικά σημεία μέσα στο χρόνο, πέρασαν στις διηγήσεις και στα παραμύθια ανάμεσα στην πραγματικότητα και το όνειρο...

Στο ημερολόγιο, επιλέξαμε αντιπροσωπευτικά δείγματα πέτρινων γεφυριών απ' όλες τις περιοχές της Θεσπρωτίας. Μετά τις "Θύρες των Θεσπρωτών", τα "Πετρογέφυρα της Θεσπρωτίας" έρχονται να μας δείξουν άλλη μια μεγάλη πολιτιστική μας κληρονομιά, άγνωστη στους πολλούς. Κι όμως τα γεφύρια είναι δίπλα μας και μας περιμένουν να τα επισκεφθούμε. Ελπίζω η έκδοση αυτή να βοηθήσει να κάνουμε κτήμα μας τη γνώση, το μεράκι και το πείσμα του παρελθόντος...

Ηλίας Λιάκος- Νομάρχης Θεσπρωτίας

ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Ξεκινάμε από τον Τσαμαντά, στον οποίο υπάρχουν δύο γεφύρια. Το ένα είναι του Κένου, στον ομώνυμο λάκκο και το άλλο, της Εκκλησιάς, στο Λάκκο Στέρα.

Στον λάκκο της Γκούρας, υπάρχει το ομώνυμο γεφύρι της Γκούρας κοντά στο χωριό Λιάς. Χτίστηκε το 1863, από κάποιον Καραμπίνα από το Βαβούρι. Κάτω από το μοναστήρι της Καμίτσιανης στη λεκάνης απορροής του Παύλα σώζονται τα πέτρινα βάθρα ζευκτής γέφυρας, που εξυπηρετούσε την γύρω περιοχή της ορεινής Μουργκάνας (Γεφύρι του Κόζιακα).

Φεύγοντας νότια θα συναντήσουμε στον Αμπελώνα, στην παλιά Πόβλα, το γεφύρι της Γκρίκας, που έχτισαν οι κάτοικοι των γύρω χωριών το 1798. Ακόμη νοτιότερα, στους Αγίους Πάντες σώζεται το γεφύρι της Καβάλας. Ανάμεσα στη Φανερωμένη και το Γηρομέρι, υπάρχουν τα ερείπια του γεφυριού στην Μπινταλού ή γεφύρι στην Πηγή, χτισμένο από τον Νικόλαο Μπινάκη από τη Σίδερη. Κάτω από τους Φιλιάτες, υπήρχε μέχρι το 1944 το λεγόμενο γεφύρι στα Περατίνια. Ήταν μονότοξο με εκατέρωθεν δυο ανακουφιστικές θυρίδες.

Τα δύο επόμενα γεφύρια είναι επίσης έργο του Νικόλαου Μπινάκη από τη Σίδερη. Το πρώτο, γεφύρι στο Πούσι, εκτός κοίτης σήμερα, γεφύρωνε το Μπογαζιώτικο ποτάμι κάτω από το Φοινίκι και το δεύτερο, το Καλπακιώτικο γεφύρι, σώζεται ακόμη κάτω από την Ελαια. Και φτάνουμε στο γεφύρι της Γκούμανης, κοντά στο χωριό Ράγιο, δίπλα από τα ερείπια της αρχαίας Γιτάνης, που προσπαθεί με κόπο ακόμη και σήμερα να γεφυρώσει το φιλατιώτικο ποτάμι, λίγο πριν χαθεί στον Καλαμά.

Να μεταφερθούμε τώρα ανατολικότερα. Κάτω από την Χαραυγή, υπήρχε το μεγάλο γεφύρι του Λύκου, στο ποτάμι Λαγκάβιτσα. Οι περιηγητές το περιγράφουν ως τρίτοξο, πρέπει όμως να είχε ένα τόξο και δυο παραθυρίδες εκατέρωθεν. Λίγο νοτιότερα της Χαραυγής, στο λάκκο Μάρμαρο, παραπόταμο της Λαγκάβιτσας, υπάρχει ακόμη το λεγόμενο γεφύρι Γκουρβέτσι. Στην ίδια της Λαγκάβιτσα, δίπλα στο μοναστήρι της Αγίας Μαρίνας σώζονται τα πέτρινα βάθρα μεγάλου ζευκτού γεφυριού. Το ξύλινο ζεύγμα δε σώζεται. Στον λάκκο απέναντι από το μοναστήρι, στη δεξιά όχθη της Λαγκάβιτσας, σώζονται τα βάθρα γκρεμισμένου μονότοξου γεφυριού στη θέση Μπαλαγιόννη, που εξυπηρετούσε κυρίως το μύλο της περιοχής. Στην ίδια την Λαγκάβιτσα, δίπλα στην σημερινή Αγία Μαρίνα υπήρχε μέχρι και το 1947 το γεφύρι της Μπράνιας, που είχε χτιστεί το 1870.

Στις Πέντε Εκκλησιές, την παλιά Οσντίνα, σε παραπόταμο που οδηγεί στον Καλαμά, υπήρχε το μικρό γεφυράκι του Αι Δημήτρη. Εξω σπ' τη Νεράιδα, σε ερείπια σήμερα βλέπουμε το γεφύρι της Μενίνας, πάνω στον Καλαμά, που είχε 4 η 5 τόξα, από τα οποία σήμερα στέκει όρθιο μόνο το ένα.

Κοντά στην Παραμυθιά και φεύγοντας νότια υπάρχουν η υπήρχαν τα παρακάτω γεφύρια: Το γεφύρι της Βιρβίτσας, κοντά στο χωριό Μεσοβούνι το οποίο καταστράφηκε το 1948. Το γεφύρι του Γκούμου, όρθιο ακόμη στην Αγία Κυριακή, Πόποβο.

Το γεφύρι της Κονοπίτσας, στον Κωκκυτό, κοντά στο Παγκράτι, που χτίστηκε το 1703 και γκρεμίστηκε το 1958. Γκρεμισμένα σήμερα και τα γεφύρια της Ντράσσας και της Ζόνιας, ανάμεσα σε Σεβαστό και Παγκράτι.

Πιο κάτω, άγρια μπαζωμένο από την ασφαλτο, το γεφύρι στο χάλασμα, στο λάκκο Γαλατσίδας. Κοντά στο Σκάνδαλο, σώζονται δυο γεφύρια εγκατελειμένα, που δύσκολα ανακαλύπτεις, το γεφύρι στη Μπαρμπολίτσα, στο λάκκο Μάντζι και το γεφύρι του Βαρτίλλα, στον Κωκκυτό.

Κατηφορίζοντας πιο χαμηλά, στο Φανάριο, στο χωριό Μανδρότοπος υπήρχε το γεφύρι στον Μπουρίλα- Μπαλή και εξακολουθεί να στέκεται το γεφύρι στον Αμπούλα. Στη Γλυκή στις πηγές του Αχέροντα, υπήρχε το μεγάλο γεφύρι της Γλυκής, γκρεμισμένο ακόμη από τους Σουλιώτικους αγώνες. Σήμερα σώζονται μόνο τα βάθρα των ερειπίων του.

Πιο πάνω ήταν και καταστράφηκε από την πρόσφατη θεομηνία το λεγόμενο γεφύρι του Ντάλλα στο ομώνυμο ποτάμι. Και τελειώνουμε με το μεγάλο γεφύρι του Τζαμιού κοντά στη βρύση του Αγά μέσα στο Μαργαρίτι που χάθηκε στη δεκαετία του 60.

Στα γεφύρια που αναφέραμε μέσα στα διοικητικά όρια του Νομού Θεσπρωτίας, ας προσθέσουμε και δυο ιδιόμορφα. Το ένα είναι το λεγόμενο θεογέφυρα κάτω από το Τσαγγάρι φυσικό γεφύρι από βράχο και το άλλο το δίτοξο γεφύρι του Αι Θανάση στην Πέρδικα που χρησίμευε ως μυλαύλακο. Πιο ψηλά στην Πλαταριά κοντά στο Μύλο της περιοχής υπήρχε πέτρινο τοξωτό γεφύρι. Στη Σαγιάδα στην περιοχή των αλυκών σώζεται ακόμη μικρό πέτρινο τοξωτό γεφυράκι και τελειώνουμε με το γνωστό σε όλους ζευκτό γεφύρι της Μπολιόνας. Συνοψίζοντας, σώζονται σήμερα: 35 γεφύρια, από τα οποία 31 τοξωτά {σώζονται 16 και 15 κατεστραμμένα} 3 ζευκτά και 1 θεογέφυρο.

Πηγή: [Εφημερίδα τα ΝΕΑ της Επαρχίας Φιλιατών](#)

Ιανουάριος 2004